

# **Suomen psykologiliiton suositus opintopsykologipalveluiden järjestämisestä korkeakouluissa**

**19.12.2013**

## **1. Johdanto**

Tämän suosituksen tarkoituksena on selventää opintopsykologin työnkuvaa ja työn edellytyksiä opintopsykologin työtä tekeville psykologeille sekä opintopsykologin tehtävän perustamista harkitseville korkeakouluille. Kuvausta tarvitaan, koska opintopsykologin työ on melko uusi psykologin ammatin sovellusala. Lisäksi useissa korkeakouluissa opintopsykologi on ainoa ammattikuntansa edustaja, joten opiskelijoiden ja korkeakoulun henkilökunnan on hyvä saada tietoa työn luonteesta. Työnkuvaosuudessa annetaan yleiskuva siitä, millaisia tehtäviä opintopsykologilla voi olla. Opintopsykologin työnkuva rakentuu opiskelijoiden ja organisaation tarpeiden ja opintopsykologin erityisosaamisen perusteella, joten opintopsykologin työ voi painottua eri tavoin eri korkeakouluissa.

Opintopsykologin työ palvelee korkeakoulun perustehtävää. Tavoitteena on edistää korkeakouluopiskelijoiden opiskelukykyä, hyvinvointia ja mielenterveyttä, tukea valmistumista ja työelämään siirtymistä sekä ennaltaehkäistä koulutuksesta ja työelämästä syrjäytymistä. Organisaation näkökulmasta opintopsykologin työ tukee opintojen läpäisyä ehkäisemällä viivästymisiä ja epätarkoituksenmukaisia keskeytyksiä.

Työnkuvan lisäksi tässä suosituksessa tuodaan esille työn ehdottomat peruslähtökohdat, jotta voidaan taata laadukas opintopsykologin työ kaikissa Suomen korkeakouluissa. Suositus selventää perusteet työn tarpeelle ja vaativuudelle sekä kuvaa psykologin ammatillista osaamista osana korkeakoulun ohjausjärjestelmää.

## **2. Opintopsykologin työtä koskeva lainsäädäntö ja ammattietiikka**

Opintopsykologi on terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain (559/94) nojalla Valviran laillistama psykologi, joka työskentelee korkeakoulussa. Psykologipalvelut on lailla säädetty oppilas- ja opiskelijahuoltolailalla esiopetuksesta toisella asteelle asti. Opintopsykologian sovellusala on syntynyt korkeakoulujen tarpeesta saada psykologin ammatillista osaamista vahvistamaan korkeakouluissa tehtävää ohjaustyötä ja kehittämään korkeakoulun käytäntöjä tukemaan sujuvaa opiskelua. Opintopsykologin työn yhteisöllisen luonteen vuoksi ei ole suositeltavaa kutsua ostopalveluna hankittua psykologityötä opintopsykologityöksi. Opintopsykologin palvelujen lisäämistä korkeakouluissa on vahvasti suositeltu mm. Opetusministeriön selvityksessä ”Ei paikoillanne- vaan valmiit, hep!” (2010) sekä opiskelijajärjestöjen kannanotoissa (SYL, SAMOK, SPOL).

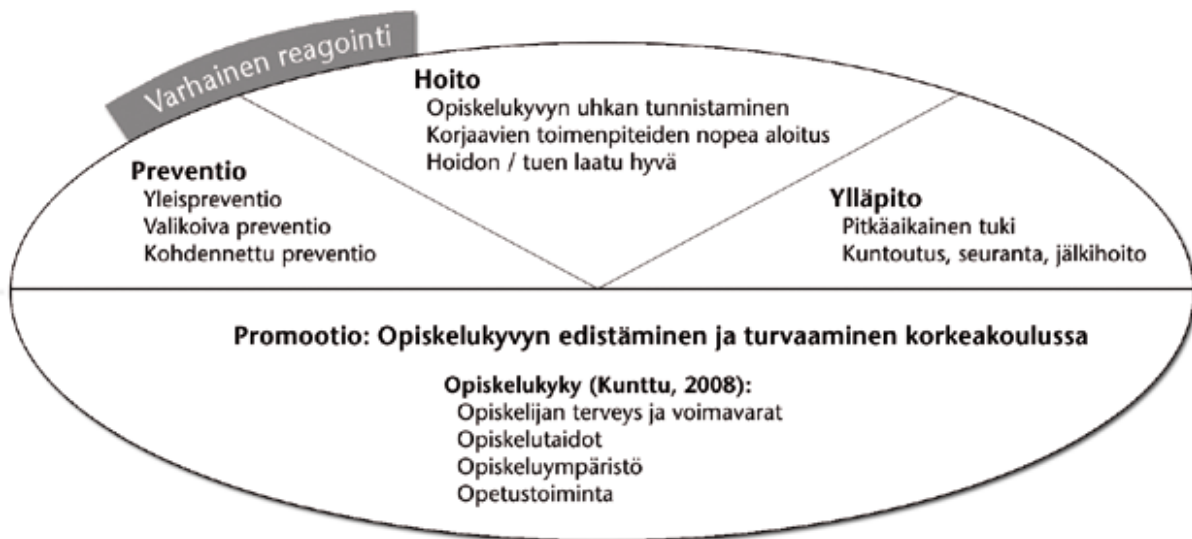
Kaikkia laillistettuja psykologeja koskeva laki terveydenhuollon ammattihenkilöistä (559/1994) velvoittaa myös opintopsykologeja. Tässä suosituksessa ohjeistetaan opintopsykologia ja työnantajaa huomioimaan lainsäädäntöön perustuvia velvoitteita koskien esimerkiksi asiakirjoja, työolosuhteita, täydennyskoulutusta ja työnohjausta.

Psykologin työn eettisyyttä säätelevät laki terveydenhuollon ammattihenkilöistä ja Psykologien pohjoismaiset ammattieettiset säännöt (1998). Psykologin on neuvoteltava ammattieettisistä ongelmista kollegoiden, toimeksiantajan ja/tai ammattieettisen lautakunnan kanssa ja tiedotettava osapuolia työtä koskevista velvoitteista ja rajoituksista.

### 3. Opintopsykologin työnkuvaus

#### 3.1. Opintopsykologin työn tavoite ja kohteet

Opintopsykologi pyrkii työllään edistämään opiskelijoiden opiskelukykyä ja ammatillista kasvua sekä opiskeluyhteisön hyvinvointia. Opiskelukyvyn osa-alueita ovat sekä yksilöön että opiskeluympäristöön liittyvät tekijät. Tämän vuoksi toimenpiteet kohdistuvat yksittäisten opiskelijoiden ja opiskelijaryhmien ja -yhteisöjen lisäksi opetus- ja ohjaustoimintaan, opiskeluympäristöön ja koko korkeakouluun organisaationa. Vaikuttamisen muodot voivat olla joko suoria tai välillisiä, mutta tavoitteena on aina opiskelijoiden opiskelukyvyn tukeminen.



Kuvio 1. Henkistä hyvinvointia, mielenterveyttä ja opiskelukykyä tukevien toimenpiteiden kokonaisuus. (Kivistö ym. 2009 ja Kunttu, 2008 mukailten, Ruth, 2010)

Mielenterveystyön näkökulmasta (kuvio 1) opintopsykologin työssä painottuvat terveyden edistämiseen liittyvät tavoitteet; työmuodot ovat tyypillisesti opiskelukyvyn edistämistä ja ennaltaehkäisevää työtä. Työssään opintopsykologi pyrkii tunnistamaan ja vahvistamaan positiivisia kehityskulkuja ja ehkäisemään ja purkamaan toimimattomien kehityskulkujen syntyä. Opintopsykologin yhteisöllinen työ sekä opiskelijoihin kohdentuva työ tukee psyykkisten ongelmien varhaista tunnistamista ja tarvittavan hoidon tai muun tuen saavuttamista. Opintopsykologin työ voi myös tukea opiskelijan hoidon ja kuntoutumisen tavoitteita opiskelukontekstista käsin.

Ammatin sisällön osalta opintopsykologien toiminta on terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain 559/94:n tarkoittamaa itsenäistä ammattitoimintaa. Psykologin työ on vaativaa ja pohjautuu korkeatasoiseen koulutukseen, joka antaa valmiuksia sekä tieteelliseen että ammatilliseen työhön. Itsenäinen asiantuntijatyö tarkoittaa sitä, että opintopsykologi on vastuussa oman työnsä hallinnasta. Siten työhön kuuluu muun muassa oman työn johtamista, asiakastyön hallinnointia ja perehtymistä alan kansalliseen ja kansainväliseen tutkimukseen.

## **3.2. Työskentelymuodot**

### **3.2.1 Suoraan opiskelijoihin kohdistuva työ**

Tunnetuin osa opintopsykologin työstä on suoraa opiskelijoihin kohdistuvaa asiakastyötä. Yksilöohjauksen työskentelymuodot ovat monipuolisia. Opintopsykologi toteuttaa ohjausta ja neuvontaa sekä mini- tai lyhytinterventioita soveltuvilla psykologin työskentelymenetelmillä. Opintopsykologi voi toteuttaa myös pienryhmäohjausta ja moniammatillista verkostotyötä niiden ollessa soveltuva työtapa opiskelijan tarpeeseen. Opiskeluhyvinvoinnin edistämiseen liittyvä koulutus- ja neuvonta (psykoedukaatio) on yksi käytetty työskentelymuoto. Opintopsykologi voi tehdä opiskelijan tukemiseksi myös psykologisia arvioita tarpeen mukaan ja käyttää tässä hyväksi soveltuvien osien psykologin arviointimenetelmiä. Varsinaisesti psykologisten tutkimusten toteuttaminen (kuten oppimisvaikeuksien arviointiin liittyvät neuropsykologiset tutkimukset) eivät ole korkeakoulun tehtävän mukaista työtä eivätkä tyypillisesti kuulu opintopsykologin työnkuvaan.

Opintopsykologipalveluja käyttävät opiskelijat hakevat apua monenlaisiin vaikeuksiin, ja usein opiskelijan kanssa työskennellään opintojen ohjauksen ja mielenterveystyön rajapinnoilla. Tyypillisiä yhteydenottoja ovat opiskelun etenemiseen, jaksamiseen ja motivaatioon liittyvät vaikeudet. Opiskelijoilla voi olla puutteita opiskelutaidoissa, itseohjautuvuudessa, tavoitteiden asettamisessa ja ajankäytössä tai heillä voi olla erityisiä oppimisvaikeuksia tai muita esteettömyyteen liittyviä erityistarpeita. Apua kaivataan myös sosiaalisten ja vuorovaikutuksellisten taitojen kehittämisessä, esimerkiksi ryhmätöytäitojen tukemisessa ja esiintymisjännityksen lievittämisessä. Usein opiskelun vaikeuksia tulee esille siirtymävaiheissa kuten opintojen alussa tai loppuun saattamisessa. Elämäntilanteiden muutokset, ammatilliseen kasvuun liittyvät pohdinnat sekä terveyden ja mielenterveyden haasteet voivat myös vaikuttaa opiskeluun.

### **3.2.2. Välillisesti opiskelijoihin kohdistuva työ**

Opiskeluhyvinvointia ja opiskelijoiden opiskelukykyä tukevien rakenteiden sekä yhteistyöverkostojen kehittäminen on opintopsykologin työssä keskeistä. Psykologinen asiantuntemus perustuu tieteelliseen tietoon, joten on luontevaa että opintopsykologi osallistuu tutkimus- ja kehitystyöhön. Opintopsykologi saa asiakastyönsä kautta monipuolista tietoa opiskelijoiden ajankohtaisista tarpeista ja opiskeluympäristöjen toimivuudesta, mitä voidaan hyödyntää opetus- ja ohjaukseen kehittämiseksi. Opintopsykologeilla voi olla vastuita koko organisaatiota koskevassa kehittämistyössä. Tyypillisesti tällaisia alueita ovat esimerkiksi pedagoginen kehittämistyö, opiskeluhyvinvointityö, saavutettavuuden edistäminen ja asiantuntijatyö korkeakoulun turvallisuus- ja kriisitoiminnan suunnittelussa. Korkeakoulun opetus-, ohjaus- ja muun henkilökunnan kouluttaminen ja konsultoiva työ opintopsykologista asiantuntemusta koskevissa asioissa on tärkeä osa työnkuvaa.

Opintopsykologi tekee monipuolista yhteistyötä opettajien, opintojen ohjauksen muiden toimijoiden, opiskelijakunnan ja opiskeluterveydenhuollon kanssa. Opintopsykologi voi olla mukana erilaisissa moniammatillisissa työryhmissä ja verkostoissa. Näistä esimerkkejä ovat opiskeluhyvinvointiryhmät, opintojen ohjaukseen ja opetuksen kehittämiseen liittyvät työryhmät sekä korkeakoulun turvallisuus- ja kriisiryhmät. Verkostoituminen eri sidosryhmien kuten

terveydenhuollon, opiskelijakunnan ja muiden korkeakoulujen opintopsykologien kanssa on tärkeää. Lisäksi työhön voi kuulua tiedotus- ja vaikuttamistoimintaa. Opintopsykologi tukee opettajien ja muun korkeakoulun henkilökunnan työskentelyä ja ohjausosaamista esimerkiksi koulutuksen, konsultaation ja työnohjauksen keinoin. Tätä kautta opintopsykologin työ lisää välillisesti esimies-, opetus- ja ohjaushenkilökunnan työhyvinvointia ja jaksamista.

#### **4. Laadukkaan psykologityön edellytykset korkeakoulussa**

Suosituksot perustuvat Psykologiliiton laatimiin yleisohjeisiin laadukkaasta psykologityöstä (Laatu ja määrä psykologityössä, Ammatillinen tietopaketti 2010). Tarkoituksena on turvata hyvä ammattikäytäntö ja työn laatu sekä työntekijöiden työssä jaksaminen.

##### **4.1. Asianmukaiset työtilat ja -välineet**

Opintopsykologit tarvitsevat asiakastyötään varten ikkunallisen työhuoneen, joka on turvallinen ja riittävän viihtyisä. Oman turvallisuutensa takaamiseksi opintopsykologilla pitäisi olla mahdollisuus istua esteettömästi huoneen oven läheisyydessä. Huoneessa tulisi olla myös toinen poistumisovi ja turvanappi tai vastaava hätätilanteita varten. Asiakassuhteen luottamuksellisuuden vuoksi huoneesta ei saa olla näkymää suoraan toiseen työhuoneeseen tai käytävälle ja huoneen tulee olla riittävän äänieristetty. Yksilövastaanottotyössä työhuoneen koon tulee olla vähintään 4 m x 4 m eli 16 neliometriä. Lisäksi psykologin työhuoneessa ja muissa työtiloissa tulee olla vastaanotto- ja muuhun työhön sopivat asianmukaiset kalusteet. Vastaanottotyössä on asiakkaan edun mukaista käyttää istuvuusmukavuudeltaan miellyttäviä ja selkää tukevia nojatuoleja. Vastaanottotyössä myös mahdollisuus huoneen sopivan pehmeään valaistukseen on suotavaa. Ikkunaton tila ei sovellu opintopsykologin työhön missään tilanteessa. Odotustilassa tulee ottaa huomioon yksityisyydensuoja. Myös ryhmien kanssa tehtävää työtä varten on olemassa samat edellytykset työtilojen ja välineiden laadusta. Jos opintopsykologi työskentelee useassa toimipisteessä, jokaisen työtilan tulee täyttää vaatimukset.

Psykologin työhuoneessa tulee olla sellainen lukitus, että siellä säilytettäviä psykologin asiakirjoja voidaan säilyttää säännösten vaateet täyttävästi. Opintopsykologi tarvitsee välttämättömiä kirjallisia töitään varten tietokoneen ja tulostusmahdollisuuden. Asiakaspapereiden ja muun materiaalin turvallisen tulostuksen takaamiseksi tulostimen on syytä sijaita työhuoneessa tai tulostamisen turvallisuus pitää toteutua muuten.

Asianmukaiseen työvälineistöön kuuluu riittävän tavoitettavuuden takaamiseksi sähköposti sekä matkapuhelin, jossa on puhelinvastaaaja. Psykologilla tulee olla käytettävissään myös riittävä, ajan tasalla oleva käsikirjasto. Työnantajan tulee luoda psykologille mahdollisuudet pitää käsikirjasto ajan tasalla ja saada luettavaksi alan seuraamiselle välttämättömät julkaisut.

##### **4.2. Täydennyskoulutus ja työnohjaus**

Korkeakoulun opintopsykologilla on kokonaisvastuu opintopsykologitoiminnan suunnittelusta, toteuttamisesta ja kehittämisestä. Tämän vastuun laadukas toteuttaminen edellyttää jatkuvaa ammattitaidon ylläpitämistä ja kehittämistä. Terveystenhuollon ammattihenkilöistä annettu laki (18§) velvoittaa psykologin ylläpitämään ja kehittämään ammattitoiminnan edellyttämää ammattitaitoaan. Työnantaja on velvollinen luomaan edellytykset työnohjaukseen ja ammatilliseen täydennyskoulutukseen osallistumiselle. Suositukset koskevat myös sijaisena ja osa-aikaisena

työskenteleviä psykologeja. Opintopsykologilla tulee olla mahdollisuus saada työhönsä vähintään 20 tuntia vuodessa ja osallistua psykologian alan täydennyskoulutukseen vähintään 10 työpäivää vuodessa työnantajan kustantamana. Myös jatkuva konsultointimahdollisuus työtä koskeissa pulmatilanteissa on järjestettävä. Lisäksi on luotava mahdollisuus psykologin työtehtävien vaatiman pitempikestoisen erikoistumiskoulutuksen suorittamiselle. Psykologisen intervention toteuttaminen laadukkaasti edellyttää mahdollisuutta saada koulutusta psykologisen ohjauksen ja/tai terapiatyön menetelmien käyttöön.

### **4.3. Työn mitoitus**

Laadukkaan työn perusta on oikein mitoitettu työ. Opintopsykologin työ tulee mitoittaa ja resursoida niin, että eri tehtäville on riittävästi aikaa. Sekä suora asiakastyö että välillinen asiantuntijatyö ovat luonteeltaan niin sanottua hiljaista työtä, joka edellyttää aikaa perehtyä kohteena oleviin prosesseihin. Tämän vuoksi oman työn kohdentaminen ja rajaaminen on tärkeää työn laadun varmistamiseksi. Työnkuva voi vaihdella eri korkeakoulujen välillä, mikä on huomioitava resursoinnissa. Opintopsykologien määrä tulee suhteuttaa korkeakoulun opiskelijamäärään. Ei ole suositeltavaa, että missään olosuhteissa yksi opintopsykologi olisi vastuussa yli 4000:n opiskelijan opintopsykologipalvelujen toteuttamisesta. SAMOKin suosituksen (2012) mukaisesti yhtä opintopsykologia kohden tulee olla korkeintaan 2000 opiskelijaa.

Psykologiliiton suosituksen mukaan asiakastyöpainotteisessa työssä suoraan asiakastyöhön käytettävä aika ei saa ylittää 50% työajasta. Preventiopainotteisissa, kehittämistyötä ja/tai hallinnointia sisältävissä töissä asiakastyön määrä tulee olla pienempi. Opintopsykologeilla on yleensä vastuita erilaisissa kehittämistehtävissä, joten usein opiskelijoihin kohdentuvaa suoraa ohjaus- ja koulutustyötä on sovittu olevan enimmillään 1/3 työajasta. Psykologiliiton suosituksen mukaan asiakaspainotteisessakin työssä ehdoton yläraja viikoittaiselle asiakaskäyntimäärälle on 18 asiakasta (3-4 opiskelijaa päivässä). Opintopsykologin tulee itse huolehtia siitä, että asiakasmäärä on realistinen, jotta asiakastyötä pystyy toteuttamaan laadukkaasti ja eettisesti.

### **4.4. Saavutettavuus**

Opiskelijoiden on saatava ajankohtaista tietoa korkeakoulun opintopsykologipalveluista. Yhteydenottaminen opintopsykologiin tulee olla helppoa. Vastaanottotilan tulisi olla lähellä opiskelijoita ja kaikkien tavoitettavissa. Luottamuksellisen ohjaussuhteen syntyminen edellytyksenä on, että ohjaukseen hakeutumisessa yhteydenottaja on opiskelija itse tai hän on antanut suostumuksensa luottamalleen henkilölle yhteydenoton suhteen. Korkeakoulun opetus- ja muun henkilökunnan tulee tuntea opintopsykologipalvelu ja tietää, missä kysymyksissä opintopsykologin puoleen voi kääntyä ja milloin ohjata opiskelijoita opintopsykologille.

Kaikissa Suomen korkeakouluissa tulee olla opintopsykologi. Alueelliseen tasa-arvoisuuteen on kiinnitettävä huomiota. Eri korkeakoulujen opiskelijoille on taattava tasa-arvoiset mahdollisuudet saada opintopsykologipalveluja, jotta opiskelukyvyyn edistäminen ja korkeakoulun tarjoama ohjaus olisi valtakunnallisesti tasalaatuisia riippumatta opiskelupaikkakunnasta.

#### **4.5. Asiakirjojen käsittelystä**

Psykologisten asiakirjojen laatimisesta ja säilyttämisestä on säädetty STM:n asetuksella 298/2009 (asetus potilasasiakirjojen laatimisesta ja säilyttämisestä). Lisäohjeita psykologisten asiakirjojen säilytyksestä on Suomen Psykologiliiton tietosuojaohjeissa (2010).

Asiakastyötä tekevien psykologien osalta on tehtävä rekisteri- tai tietosuojaseloste. Kaikkia henkilötietoja sisältäviä papereita ja muita aineistoja tulee säilyttää siten, etteivät henkilön tiedot joudu sivullisille. Materiaalin tulee olla aina kahden lukon takana, esim. lukitussa työhuoneessa lukitussa kaapissa, joihin ulkopuolisilla ei ole pääsyä. Asiakirjojen säilytyksen lisäksi yksityisyyttä ja turvallisuutta edellyttävät myös muut asiakastyöhön liittyvät tehtävät, minkä vuoksi psykologin työhuoneen tulee olla vain psykologin käytössä. Henkilötietoja sisältävää materiaalia ei tule säilyttää edes tilapäisesti esimerkiksi työpöydällä ja asiakirjojen siirtämistä toimipisteestä toiseen tulee välttää. Tarpeettomat asiakirjat ja muistiinpanot opintopsykologi tuhoaa itse paperisilppurissa eikä jätä sellaisenaan edes tietoturvalle ilmoitettuun lukittuun paperinkeräysastiaan.

#### **5. Miksi tehtävässä juuri psykologi?**

Psykologin koulutus ja ammattitaito tuo korkeakoulujen ohjauksen kokonaisuuteen osaamista mielenterveyteen ja psyykkiseen hyvinvointiin liittyvien kysymysten käsittelyyn osana opiskelu- ja opetustoimintaa. Psykologilla on mahdollisuus arvioida opiskelussa esiin tulevien mielenterveyskysymysten kohdalla hoidon tarvetta, ohjata tarvittaviin mielenterveyspalveluihin ja tukea kuntoutumista osana opiskelutoimintaa. Psykologin koulutuksen neuro-kognitiiviset valmiudet mahdollistavat sen, että opintopsykologi voi tukea oppimisvaikeuksissa ja hänellä on valmiuksia arvioida tarvittavia tukitoimia esteettömän opiskelun toteutumiseksi. Luottamuksellisuus ja terveydenhuollon ammattihenkilön etiikka ja lait turvaavat asiakastyön laadun.

Psykologin osaamista ja tieteenalan tutkimustietoa hyödynnetään organisaatiotasolla, kun tunnustetaan opiskeluhyvinvoinnin edistämisen mekanismeja ja vahvistetaan niitä. Näätäsen ym. (2008) mukaan psykologian vahvuuksiin kuuluu monipuolinen tiedonmuodostus sekä luonnollisista ”terveistä” prosesseista, että vikaan menevistä ”dysfunktionaalisista” prosesseista. Opintopsykologeilla onkin mahdollisuus olla rakenteisiin vaikuttavassa roolissa korkeakoulutuksen kehittämisessä.

#### **6. Opintopsykologin aseoituminen organisaatioon.**

Psykologipalveluille ei ole olemassa yhtä ideaalia organisaatiomallia. On tärkeää, että työ organisoidaan asiakkaiden tarpeiden, palvelujen tavoitteiden, resurssien riittävyden ja työntekijöiden tarpeiden mukaisesti. Toiminnan hallinnollisen organisoimisen tulee turvata laadukkaan psykologityön edellytykset.

Terveydenhuollon henkilöstöä koskevan lainsäädännön mukaan (ks. kpl 1) psykologit vastaavat omasta toiminnastaan. Psykologiliiton suosituksen (2010) mukaan psykologipalveluilla tulee olla ammatillinen vastuuhenkilö, johtava tai vastaava psykologi. Niissä toimipisteissä tai organisaatioissa, joissa on kolme tai sitä useampia psykologeja, voidaan yksi heistä nimetä ammatilliseksi vastuuhenkilöksi vastaamaan yhteisestä koulutuksesta, työnohjauksesta ja työn sisällöllisestä kehittämisestä.

Organisaatiossa ainoana psykologina työskenteleminen on toimenkuvan laajuuden vuoksi erityisen vaativa tehtävä. Siksi kollegiaalisen tuen mahdollistava organisoitumisen malli on työntekijöiden kannalta paras. Tämä on huomioitava erityisesti tilanteissa, joissa opintopsykologi toimii eri korkeakouluissa tai saman korkeakoulun eri paikkakunnilla sijaitsevilla yksiköissä.

Opintopsykologipalveluiden esimiehen tulee tuntee terveydenhuollon ammattihenkilöitä koskeva lainsäädäntö. Opintopsykologitoiminnan sujumista edistää se, että esimiehellä on kokemusta opiskelijälähtöisestä kehittämistyöstä sekä itsenäisen asiantuntijatyön johtamisesta. Erityisesti tilanteessa, jossa opintopsykologi työskentelee useassa organisaatiossa, on tärkeä selkeyttää, mikä on opintopsykologin työyhteisö ja missä on työn esimiesvastuu. Kaikissa tapauksissa suositeltavaa on, että opintopsykologilla on mahdollisimman suora yhteys organisaation ylimpään johtoon.

Yleensä opintopsykologitoiminta sijoittuu luontevasti sellaiseen yksikköön, jossa toteutetaan opetukseen, ohjaukseen ja/tai opiskelijoiden hyvinvointiin liittyvää kehittämistoimintaa.

## **7. Opintopsykologiharjoittelijan asemasta**

Laillistetun psykologin oikeudet myönnetään psykologian maisterin tutkinnon pohjalta (laki terveydenhuollon ammattihenkilöistä 559/94). Lain myötä myös psykologiharjoittelun merkitys on korostunut. Psykologian maisterin tutkintoon johtavan koulutuksen tavoitteet on määritelty asetuksessa psykologian tutkinnosta (318/96, 8§). Suomen Psykologiliitto on määritellyt psykologin ammatillisten valmiuksien vähimmäisvaatimukset ja korostanut harjoittelun osuutta niiden saavuttamisessa. Psykologiharjoittelun laajuus on 30 opintopistettä eli kestoaltaan noin 5 kuukautta. Harjoittelun tarkoituksena on syventää opiskelijan tiedollisia valmiuksia sekä harjoitella ja kehittää psykologin työhön liittyviä taidollisia valmiuksia, joista tärkeitä ovat mm. vuorovaikutukseen, ammatilliseen itsearviointiin ja ammattieettiseen tietoisuuteen liittyvät taidot. Psykologiharjoittelijalla ei saa teettää muita töitä kuin mitä organisaation psykologitkin tekevät, elleivät ne suoraan tue psykologin ammatillisten valmiuksien kehittymistä. Näistä tehtävistä on hyvä sopia harjoittelusopimuksessa.

Opintopsykologiharjoittelijalta edellytetään jo hyviä valmiuksia psykologin ammattikäytäntöjen toteuttamiseen harjoittelussa. Vaikka opintopsykologiharjoittelija työskentelee hyvin itsenäisesti, on työn toteuduttava jatkuvassa laillistetun psykologin ohjauksessa. Työnohjausta on oltava vähintään kaksi tuntia viikossa, mikä on resursoitava ohjaajaksi nimetylle kenttäohjaajalle. Koska ohjaava opintopsykologi on ammatillisessa vastuussa opintopsykologiharjoittelijasta, on ohjaavalla psykologilla oltava mahdollisuus vaikuttaa harjoittelijan valintaan rekrytointivaiheessa. Opintopsykologi itse arvioi, ottaako harjoittelijan ja kuka tehtävään soveltuu.

Harjoittelun alussa on varattava riittävästi aikaa perehdytykseen, opintopsykologin työn seuraamiseen ja ohjattuun työskentelyyn. Harjoittelun loppupuolella psykologiharjoittelijan taidot ja työpanos ovat jo lähellä vastavalmistuneen psykologin taitoja. Myös opintopsykologiharjoittelijan laadukas työ edellyttää samanlaisia laatuvaatimuksia mm. työtilojen ja -välineiden suhteen kuin opintopsykologin työ. Harjoitteluajalta on maksettava vähintään työehtosopimusten mukainen palkka. Psykologiliiton palkkasuositus harjoittelijalle on 2/3 valmiin psykologin aloituspalkasta, kuitenkin vähintään 2050 e / kk (vuonna 2013).

Korkeakoulujen opintopsykologitoiminta on suhteellisen uutena psykologian sovellusalana oivallinen harjoittelupaikka psykologian opiskelijoille. Opiskelijan on mahdollista tuoda organisaatioon uusimpia tieteellisiä näkökulmia ja osallistua toiminnan kehittämiseen.

## LÄHTEET

Asetus psykologian tutkinnosta (318/96, 8§)

Ei paikoillanne, vaan valmiit, hep!. Koulutukseen siirtymistä ja tutkinnon suorittamista pohtineen työryhmän muistio. Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2010:11.

Kivistö, S., Kallio, E. & Turunen, G. 2008. Työ, henkinen hyvinvointi ja mielenterveys. Sosiaali- ja terveysministeriön selvityksiä 2008:33. Yliopistopaino oy, Helsinki.

Laki terveydenhuollon ammattihenkilöistä 28.6.1994/559

Näätänen, P., Blåfield, J., Hakkarainen, S., Hallantie, M., Hynninen, T., Koskinen, S., Musikka-Siirtola, M., Nevalainen, V., Ojala, M., Päiviö, R., Ranta, M., Talo, S., Varjonen, J. & Väänänen, S. 2008. Psykologityön palvelutoimintojen luokitusopas. Stakesin ohjeita ja luokituksia 2008:2. Gummerrus kirjapaino oy, Jyväskylä.

Psykologien Pohjoismaiset ammattieettiset säännöt 1998

Psykologien ammatillinen tietopaketti 2010 (päivitetään 2014)

Psykologiliiton tietosuojahjeet

Psykologityön palvelutoimintojen luokitusopas 2008. Stakes.

Ruth, K. (2010). Opintopsykologi opiskelukyvyn jäljillä. Teoksessa Jäntti, J. & Kanto - Ronkanen, A. (toim.) Esteetön opintopolku korkeakoulutuksessa. Kuopio: Savonia ammattikorkeakoulun julkaisusarja.

STM:n asetus potilasasiakirjojen laatimisesta ja säilyttämisestä 298/2009

Suomen psykologiliiton opiskelijatoimikunta (toim). 2008. Valtakunnallinen harjoitteluopas psykologiharjoittelijoille, harjoittelun kenttäohjaajille sekä psykologian laitoksille.

Suomen psykologianopiskelijoiden liiton (SPOL) kannanotto 2012.  
[http://www.psyli.fi/opiskelijoille/ajankohtaista/kannanotto\\_opintopsykologipalveluista](http://www.psyli.fi/opiskelijoille/ajankohtaista/kannanotto_opintopsykologipalveluista)

Toimiva korkeakoulukampus. SAMOK julkaisut 2012.